

Ympäristöministeriö
PL 35
00023 Valtioneuvosto
kirjaamo.ym@ymparisto.fi

1/2

Asia: Lausuntopyyntö pohjavesien suojelun liittyvän sääntelyn kehittämisestä valmistelewan ympäristöministeriön asettaman työryhmän raportista Dnro YM027:00/2011

MTK – Pohjois-Karjala antaa seuraavan lausunnon pohjavesien sääntelyn kehittämisestä valmistelewan ympäristöministeriön asettaman työryhmän raportista.

MTK – Pohjois-Karjala pitää ympäristöministeriön asettaman työryhmän tavoitteita hyvinä ja tarpeellisina selvityskohteina. Erityisesti maatalouden harjoittajien oikeudellinen asema suhteessa ympäristölainsäädännön tulkintojen ja elinkeinonharjoittamisen välillä kaipaa selvennystä. Niin sanotusta Poski – projektista on muodostunut paikallinen laki, jota on ympäristöviranomaisten toimesta tulkittu pohjavesiensuojeluohjelmalla erittäin tiukasti ja maatalouselinkeinoja vahingoittavana perusteella. Lisäksi Poski – alueet ovat merkitty karttoihin erittäin epämääräisesti, joita viranomaiset tulkitsevat mielensä mukaan.

Pohjois-Karjalassa tehdyn vesienhoitosuunnitelman yhteydessä luokiteltiin pohjavesien pilaantumisen riskitekijät, joiden joukossa ei ollut maatalous. Maatalouden pilaamia pohjavesiä ei löydetty, koska niitä ei ole olemassa. Sen sijaan ympäristökeskus ja SYKE näkevät lannanlevityksen erittäin ongelmallisena pohjavesialueelle ja ovat edellyttäneet kuntien ympäristömääräyksiin pohjavesialueille lannanlevityskieltoja. Lantaa on levitetty vuosikymmenet pohjavesialueilla sijaitseville pelloille. Tietoomme ei ole tullut yhtään tapausta, jossa peltoon levitetty lanta olisi valunut maakerrosten läpi pohjaveteen pilaten sen. Lanta jää multakerrokseen, josta kasvit ottavat sen ravinnokseen juuriston kautta. Kasvien juuret ylettyvät syvemmälle multakerrokseen kuin esimerkiksi sijoitettu lietelanta koskaan pääsee.

Mielestämme YSL 8 § Pohjaveden pilaamiskieltoa on sovellettu erittäin ankarasti ennaltaehkäisevänä toimenpiteenä ja eväty merkittäviä kotieläinten karjasuojahankkeita karjanlannan levityskielloilla. Tilanne on erittäin ongelmallinen luomutiloille, jotka eivät saa käyttää kemiallisia lannoitteita tuotannossaan ja samanaikaisesti evätään karjanlannanlevittäminen pohjavesialuepelloille perusteettomasti. Kompostointi lisää kustannuksia ja työmäärää merkittävästi. Kompostointiin tarvittavaa turvetta ei ole saatavissa soiden suojelun ja turpeen noston vähenemisen myötä, jotka nostavat turpeen hintaa.

EU:n nitraattidirektiivin lannanlevitystulkinta ei ole ehdoton kieltä levittää lantaa pohjavesialueille. Karjasuojien ympäristöluvuissa ja kuntien ympäristömääräyksissä on perusteettomasti vaadittu käyttämään ehdotonta levityskieltoa, jota laki ei vaadi.

Edellä esitettyyn viitaten on ensiarvoisen tärkeää, että pohjavesien tutkimukseen suunnataan lisää varoja pohjavesien sijaintien (myös syvyyksien), -rajojen, -määrien ja – käyttötarkoitusten selvittämiseksi. Samalla voidaan tehdä tarvittavat riskiarvioinnit huolella, ettei maankäytön rajoituksia tehdä ”summanmutikassa” mututuntumalta.

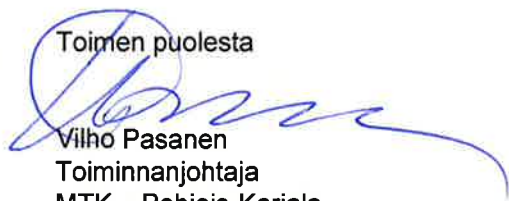
Maanomistajien oikeusturvaa pohjavesiasioissa on parannettava. Maanomistajalla ei välttämättä ole riittävää tietoa pohjavesialueista miten ne ovat sijoittuneet hänen mailleen tai ovat virheellisesti merkitty karttoihin, joka liian laajoina tai pieninä. Näiden pohjalta tehdyt virheelliset viranomaispäätökset on saatava korvausten piiriin.

Jos päädytään pohjavesien suojeluun, pitää myös maanomistajien oikeusturvaa kehittää siten, että siitä aiheutuvat haitat korvataan maanomistajalle. On väärin, että maanomistaja tulkitaan asianosattomaksi omassa asiassaan omalla maallaan ja tämä tuntuu oikeustajun vastaiselta. Vedotaan, että tehdyt pohjavesimääritelmät eivät ole hallintopäätöksiä ja näin ollen ei korvausvelvollisuutta synny maanomistajalle.

Maanomistajien pitää olla samanarvoisessa asemassa viranomaistulkintoissa ELY – keskusalueista riippumatta. Riskit on arvioitava, mutta niiden tulkinnat eivät saa pohjautua "minusta tuntuu" –juttuihin. On myös tuotava esiin mikä on maanomistajaa lain mukaan sitova ja mikä ei. Mistä maanomistajille aiheutuu rajoitteita ja tulonmenetyksiä ja otetaanko ne huomioon ja millä tavalla, tulee selvittää maanomistajalle.

Positiivinen asia on, että näistä asioista keskustellaan ja luodaan yhteistä näkemystä asioista. On kuitenkin varottava liian ahtaita tulkintoja, jotka saattavat johtaa kohtuuttomiin tulkintoihin erityisesti maataloudessa. Viranomaistulkinta voi johtaa merkittäviin maatalouden tukimenetyksiin ja pahimmissa tilakohtaisissa tapauksissa tulee "torpasta lähtö".

Joensuussa 21.2.2013

Toimen puolesta

Vilho Pasanen
Toiminnanjohtaja
MTK – Pohjois-Karjala